

EURO ĮVEDIMAS

Reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa
2014 m. gruodžio 8 – 14 d., N = 1000

Tyrimas atliktas
Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos
užsakymu

Vilnius - 2014

Turinys

1. Santrauka	6
2. Summary	9
3. Tyrimo metodika	12
4. Tyrimo rezultatai	13
5. Tyrimo lentelės	36
5.1. Ar prekių ir paslaugų kainų nurodymas dviem valiutom – litais ir eurai – po 2015 m. sausio 1 d. įvedus eurą bus Jums naudingas įprantant prie naujos valiutos?.....	36
5.2. Kaip pageidautumėte – ar kad kainos dviem valiutom būtų rašomos iki 2015 m. liepos mėnesio, ar ilgiau – iki 2015 m. gruodžio mėnesio?	39
5.3. Ar pastebite, kad pastaruoju metu prekių ir paslaugų kainos yra nurodomos tiek litais, tiek ir eurai?	41
5.4. Ar prekių ir paslaugų kainų nurodymas dviem valiutom šiuo metu yra Jums naudingas įprantant prie naujos valiutos euro?	43
5.5. Kokios informacijos apie euro įvedimą Jums labiausiai trūksta?.....	45
5.6. Prašom nurodyti, kuriose vietose gyventojai turės galimybę keisti litus į eurus?	50
5.7. Kur Jūs planuojate keisti litus į eurus?	54
5.8. Ar Jums teko susidurti su neteisingu kainų perskaičiavimu iš litų į eurus?	58
5.9. Ar pastaruoju metu Jums teko susidurti su atveju, kai dėl būsimo euro įvedimo verslininkai kelia kainas?	60

5.10.	Kokių prekių ir paslaugų kainos per šiuos metus labiausiai didėjo?	62
5.10.1.	Keliais procentais didėjo maisto produktų kainos?	71
5.10.2.	Keliais procentais didėjo pieno gaminių kainos?.....	72
5.10.3.	Keliais procentais didėjo duonos gaminių kainos?	73
5.10.4.	Keliais procentais didėjo mėsos gaminių kainos?.....	74
5.10.5.	Keliais procentais didėjo kavos kainos?	75
5.10.6.	Keliais procentais didėjo kirpyklų, grožio salonų paslaugų kainos?	76
5.10.7.	Keliais procentais didėjo komunalinių paslaugų kainos? ...	77
5.10.8.	Keliais procentais didėjo vaisių, daržovių kainos?	78
5.10.9.	Keliais procentais didėjo žuvies gaminių kainos?	79
5.10.10.	Keliais procentais didėjo alkoholio kainos?	80
5.11.	Kokių prekių ir paslaugų kainos per šiuos metus labiausiai mažėjo?	81
5.11.1.	Keliais procentais mažėjo kuro kainos?	85
5.11.2.	Keliais procentais mažėjo vaisių, daržovių kainos?	86
5.11.3.	Keliais procentais mažėjo maisto produktų kainos?	87
5.11.4.	Keliais procentais mažėjo komunalinių paslaugų kainos? ..	88
5.12.	Jūsų manymu, ar valstybė turi teisę reguliuoti prekių ir paslaugų kainas?	89
5.13.	Jūsų manymu, ar verslininkas turi teisę keisti prekių ar paslaugų kainas?	91
5.14.	Jūsų manymu, ar per metus laiko pabrango, atpigo ar nepasikeitė šios komunalinės paslaugos?.....	93
5.14.1.	elektra.....	93
5.14.2.	dujos	95
5.14.3.	šiluma	97
5.14.4.	vanduo.....	99
5.14.5.	šiukšlių išvežimas	101

5.15.	Kieno teikiama informacija apie euro įvedimą Jūs pasitikėtumėte, o kieno nepasitikėtumėte?	103
5.15.1.	Lietuvos bankų atstovų	103
5.15.2.	Komercinių bankų atstovų	105
5.15.3.	Vyriausybės atstovų	107
5.15.4.	Ekonomistų	109
5.15.5.	Nevyriausybinų organizacijų atstovų	111
5.15.6.	Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba	113
5.15.7.	Verslo atstovų	115
5.15.8.	Išėivijos atstovų	117
5.15.9.	Užsienio šalių ekspertų	119
5.15.10.	Politologų	121
5.15.11.	Žurnalistų	123
5.15.12.	Seimo narių	125
5.15.13.	Žmonių iš tų šalių, kur neseniai buvo įvestas euras	127
5.15.14.	Šeimos narių, giminaičių ir pažįstamų, kurie gyvena euro zonos šalyse	129
5.16.	Kokius Jūs matote euro įvedimo privalumus Lietuvai ir Lietuvos žmonėms?	131
5.17.	Kokius Jūs matote euro įvedimo trūkumus Lietuvai ir Lietuvos žmonėms?	136
5.18.	Ar tėtis sutarčių, sudarytų litais, galiojimas po euro įvedimo dienos?	141
5.19.	Ar galite nurodyti, kiek kainavo žemiau nurodyti produktai 2012 metais?	143
5.19.1.	Pienas, 1l	143
5.19.2.	Sviestas, 200 g	147
5.19.3.	Kiaušiniai, 10 vnt.	151
5.19.4.	Kiaulienos kumpis be kaulo, kg	155
5.19.5.	Malta kava, 250 g	159
5.19.6.	Kvietiniai miltai, aukšč. r., 1 kg	163

5.19.7.	Saulėgražų aliejus, 1l.....	167
5.19.8.	Bulvės, 1 kg.....	171
5.19.9.	Smulkus cukrus, 1 kg.....	175

6.	Priedas: klausimų formuluotės	179
-----------	--	------------

1. Santrauka

Absoliuti dauguma gyventojų – 96 proc. – pastebėjo, kad euro įvedimo išvakarėse kainos yra nurodomos dviem valiutom. To nepastebėjo tik 4 proc. gyventojų. Dauguma – 57 proc. – nurodė, kad kainų nurodymas dviem valiutom jiems yra naudingas įprantant prie euro. Šią naudą pažymėjo visos socialinės demografinės gyventojų grupės.

Dauguma (59 proc.) apklaustųjų nurodė, kad kainų nurodymas dviem valiutom po 2015 m. sausio 1 d. duotų naudą. Ta nauda yra matoma visose socialinėse demografinėse grupėse. 41 proc. gyventojų norėtų, kad kainos dviem valiutom būtų rašomos iki liepos mėnesio, o 15 proc. – kad net iki gruodžio, t.y. dauguma – 56 proc. – norėtų, kad taip būtų rašoma bent jau iki liepos.

Daugiausia apklaustieji nurodė, kad reikia daugiau informacijos, kaip atskirti tikrą eurą nuo padirbto – 29 proc. Ypač daug tokių žmonių yra tarp pagyvenusių – 40 proc., neturinčių vidurinio išsilavinimo – 40 proc. Apie euro įvedimo pasekmes kitose šalyse norėtų daugiau sužinoti 25 proc. apklaustųjų.

Žymiai mažiau norinčių sužinoti, kiek laiko bus galima keisti litus į eurus – 11 proc., kaip atrodo eurai – 8 proc., koks yra lito ir euro santykis – 3 proc., kur bus galima išsikeisti litus į eurus – 3 proc., kur galima pasiteirauti apie euro įvedimą – 2 proc. Daugiau nei pusė – 54 proc. – nurodė, kad informacijos jiems pakanka.

Dauguma – 80 proc. – gyventojų nurodė, kad jiems neteko susidurti su neteisingu kainų perskaičiavimu į litus. Dažniau tai nurodė pagyvenę žmonės (92 proc.). Dažnai su neteisingu kainų perskaičiavimu susidūrė 10 proc., o dar 10 proc. paminėjo, kad tokie atvejai reti.

Net 45 proc. respondentų nurodė, kad yra dažni atvejai, kai dėl euro įvedimo yra keliamos kainos. Tą pastebėjo visos socialinės demografinės grupės. Dar 15 proc. nurodė, kad su tokiais atvejais susidūrė, nors šie atvejai ir yra reti. Atviro klausimo atsakymuose daugiausia buvo nurodoma, kad pakilo maisto kainos – taip teigė 30 proc. respondentų. Atskirai buvo nurodomi pieno gaminiai – tą nurodė 28 proc. respondentų, duona – 23 proc. respondentų, mėsos gaminiai – 18 proc. respondentų, kava – 15 proc. respondentų.

Žymiai rečiau buvo nurodoma, kad kurių nors prekių ar paslaugų kainos sumažėjo. Dažniausiai buvo nurodoma, kad sumažėjo kuro kainos – tai paminėjo 22 proc. respondentų, taip pat 16 proc. nurodė, kad sumažėjo vaisių ar daržovių kainos. 15 proc. mano, kad mažėjo maisto produktų kainos, 11 proc. – tam tikrų komunalinių paslaugų kainos.

Kalbant apie komunalinių paslaugų kainas, dažniausiai buvo nurodoma, kad pabrango šiukšlių išvežimas – 46 proc., vanduo – 43 proc., šiluma – 28 proc. (5 proc. nurodė, kad šiluma atpigo). Buvo ir dvi komunalinių paslaugų rūšys, apie kurias dažniau buvo nurodoma, kad jos atpigo, o ne pabrango: dujos (pabrango – 20 proc., atpigo – 32 proc.), elektra (pabrango 19 proc., atpigo – 24 proc.).

Dauguma – 62 proc. – nurodė, kad valstybė gali reguliuoti prekių ir paslaugų kainas. Tokia nuomonė yra būdinga praktiškai visoms socialinėms demografinėms grupėms. Prieš šią nuostatą pasisakė 12 proc. gyventojų. Virš pusės gyventojų – 57 proc. – nurodė, kad verslininkai turi teisę keisti kainas, tam prieštarauja 16 proc. apklaustųjų.

Labiausiai (virš pusės) yra pasitikima informacija, kurią teikia Lietuvos banko atstovai – 79 proc. (nepasitikėtų 9 proc.), šeimos nariai, pažįstami, gyvenantys euro zonoje – 67 proc. (nepasitikėtų 9 proc.), gyvenantys šalyse, kur neseniai buvo įvestas euras – 62 proc., (nepasitikėtų 11 proc.), ekonomistai – 59 proc. (nepasitikėtų 13 proc.), komercinių bankų atstovai – 53 proc. (nepasitikėtų 21 proc.), vyriausybės atstovai – 51 proc. (nepasitikėtų 21 proc.).

Pagrindinis privalumas įvedus eurą Lietuvoje, respondentų nuomone, yra tai, kad nebereikės keisti pinigų važiuojant į daugelį ES šalių – 63 proc. Kiti privalumai buvo minimi žymiai rečiau: stabili valiuta – 21 proc., pozityvi įtaka ekonomikai – 20 proc., pakils Lietuvos autoritetas – 12 proc. Buvo taip pat klausiama apie euro įvedimo trūkumus Lietuvai ir Lietuvos žmonėms. Dažniausiai buvo nurodomas kainų kilimas – 65 proc. ir lito praradimas – 55 proc., kiti galimi trūkumai buvo minimi žymiai rečiau.

Dauguma gyventojų mano, kad sutartys, sudarytos litais, po euro įvedimo liks galioti – 73 proc. Visose socialinėse demografinėse grupėse taip galvojančių yra dauguma. Respondentų buvo prašoma prisiminti, kiek 2012 m. kainavo pienas, sviestas, kiaušiniai ir kiti produktai.

Kaip parodė tyrimas, beveik visais atvejais gyventojai mano, kad 2012 m. įvairių produktų/ paslaugų kainos buvo mažesnės, negu nurodytos Statistikos departamento.

2. Summary

An absolute majority of inhabitants (96%) noticed, that on the eve of introduction of the Euro the prices were indicated in two currencies; did not notice only 4% of inhabitants. The majority (57%) of respondents mentioned, that indication of the prices in two currencies is beneficial in getting accustomed to the Euro. This benefit was stated by all social demographic groups.

The majority (59%) of respondents stated, that indication of the prices in two currencies after 2015 January 1st would be beneficial. This benefit is observed in all social demographic groups. 41% of inhabitants would like that the prices in two currencies were indicated till July, 15% – till December, i.e. the majority (56%) would like that the prices were indicated in this way at least till July.

The respondents mostly specified that they need more information, how to distinguish a genuine Euro from a counterfeit one – 29%. Especially high proportion of such people is among the elderly (40%), with below secondary education level (40%). 25% of the respondents would like to find out more about the outcomes of introduction of the Euro in other countries.

Considerably less people are willing to know how long it will be possible to exchange litas into Euro (11%), how the Euro look like (8%), what is the exchange rate of litas and Euro (3%), where it will be possible to exchange litas into Euro (3%), where one can make an enquiry about introduction of the Euro (2%). More than a half of the respondents (54%) stated that they have sufficient information.

The majority (80%) of inhabitants indicated that they have not faced an incorrect conversion of the prices into litas. More often this was mentioned by the elderly people (92%). Nevertheless, 10% of the respondents have frequently faced an incorrect conversion, 10% faced this occasionally.

Even 45% of the respondents mentioned, that it frequently happens that the prices are being raised due to an introduction of the Euro. This was noticed by all social demographic groups. 15% of the respondents stated that they have faced such cases themselves, although such cases are rather rare. Most of all it was mentioned that the

prices of food products have risen (30%). Separately were named the dairy products (28%), bread (23%), meat products (18%), and coffee (15%).

Considerably less frequently it was mentioned that the prices of some goods or services have decreased. Most often it was mentioned that the prices of fuel have decreased (22%), the prices of some fruits or vegetables (16%). Also, 15% of the respondents think that the prices of food products have been declining, 11% -- the prices of certain utility services.

Speaking about the prices of utility services, most often it was mentioned, that the prices of waste disposal have increased (46%), water (43%), heating (28%) (5% indicated that the prices of heating have decreased). There were two utility services, when respondents more often mentioned that the prices have decreased rather than increased: gas (increased – 20%, decreased – 32%), electricity (increased – 19%, decreased – 24%).

The majority of inhabitants (62%) indicated that the state can regulate the prices of goods and services. This opinion was prevalent almost in all social demographic groups. Against this attitude were only 12% of inhabitants. Over a half of inhabitants (57%) mentioned that businessmen have a right to change the prices; against this were 16% of the respondents.

Most of all (over a half) the inhabitants would trust information, provided by representatives of the Bank of Lithuania (79%) (would not trust 9%); provided by family members, acquaintances, people living in the Euro zone (67%) (would not trust 9%); living in countries where the Euro has been introduced recently (62%) (would not trust 11%); by the economists (59%) (would not trust 13%); by representatives of commercial banks (53%) (would not trust 21%); by representatives of the Government (51%) (would not trust 21%).

In the respondents' opinion, the main advantage of introduction of the Euro in Lithuania is that there will be no need to exchange currency when travelling to many EU countries (63%). Other advantages were mentioned considerably rarer: a stable currency (21%), a positive impact upon the economy (20%), the standing of Lithuania will rise up (12%). Also, people were asked about the disadvantages of introduction of the Euro to Lithuania and Lithuanian people. Most often a rise of the prices was noted (65%) and a loss

of the litas (55%). Other possible disadvantages were mentioned considerably less frequently.

The majority of inhabitants think that the contracts concluded in litas will remain valid after introduction of the Euro (73%). The majority of people think so in all social demographic groups. The respondents were asked to recall, what were the prices of milk, butter, eggs and other products in 2012.

The survey revealed that in the inhabitants' opinion, in almost all cases the prices of various products /services were lower in 2012, than indicated by the Department of Statistics.

3. Tyrimo metodika

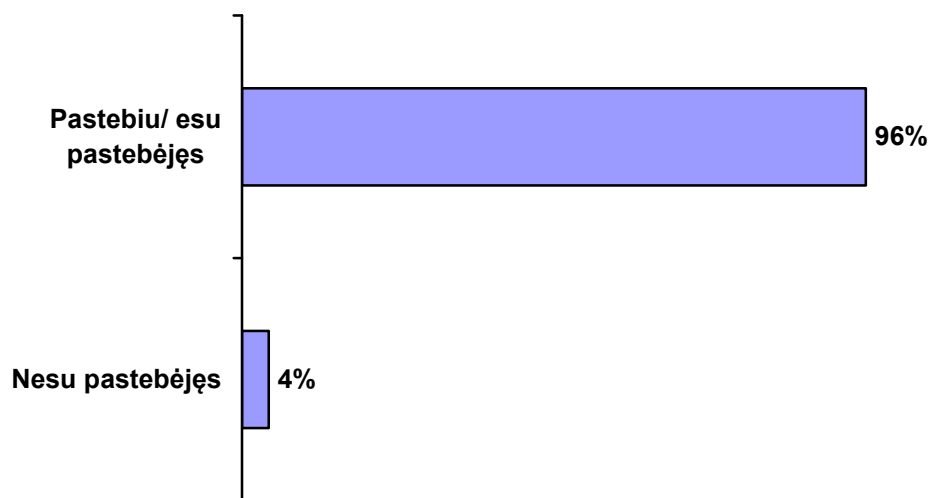
- ◆ **Tyrimo laikas:** 2014 m. gruodžio 08 – 14 d.
- ◆ **Respondentų skaičius:** N = 1000
- ◆ **Tyrimo objektas:** 18 metų ir vyresni Lietuvos gyventojai
- ◆ **Apklauso būdas:** interviu respondento namuose
- ◆ **Atrankos metodas:** daugiapakopė, tikimybinė atranka. Respondentų atranka parengta taip, kad kiekvienas Lietuvos gyventojas turėtų vienodą tikimybę būti apklaustas.
- ◆ **Apklausa vyko:** Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Druskininkuose, Alytaus, Šakių, Pakruojo, Utenos, Tauragės, Švenčionių, Raseinių, Kupiškio, Molėtų, Akmenės, Rokiškio, Telšių, Marijampolės, Anykščių, Lazdijų, Varėnos ir Ukmergės rajonuose. Tyrimas vyko 20 miestų ir 27 kaimuose.
- ◆ **Statistinių paklaidų, esant skirtingiems rezultatams, dydžiai:**

	%	%	%	%	%	%	%	%	%
	3	5	10	15	20	25	30	40	50
	97	95	90	85	80	75	70	60	50
N									
100	3.4	4.4	6.0	7.1	8.0	8.7	9.2	9.8	10.0
200	2.4	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.9	7.1
300	2.0	2.5	3.5	4.1	4.6	5.0	5.3	5.7	5.8
400	1.7	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.9	5.0
500	1.5	1.9	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.4	4.5
750	1.2	1.6	2.2	2.6	2.9	3.2	3.3	3.6	3.7
1000	1.1	1.4	1.9	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.1

4. Tyrimo rezultatai

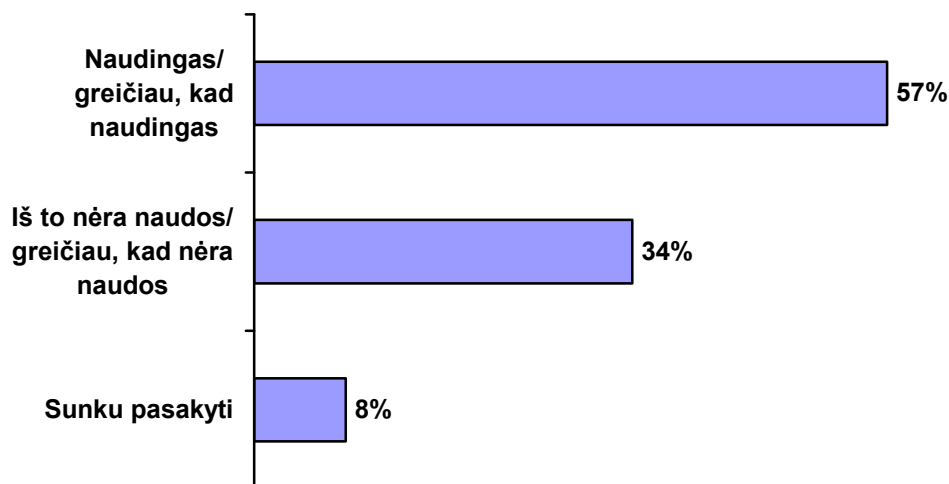
Gyventojų buvo klausiama, ar jie pastebėjo, kad pastaruoju metu kainos yra nurodomos tiek litais, tiek ir eurai.

4.1. Ar pastebite, kad pastaruoju metu prekių ir paslaugų kainos yra nurodomos tiek litais, tiek ir eurai?

Absoliuti dauguma – 96 proc. – pastebėjo, kad kainos yra nurodomos dviem valiutom. To nepastebėjo tik 4 proc. gyventojų (daugiau – 8 proc. – tokių tarp pagyvenusių, virš 70 m. amžiaus žmonių, kurių dalis jau retai beišeina iš namų). Rezultatai įvairiuose Lietuvos regionuose praktiškai nesiskiria.

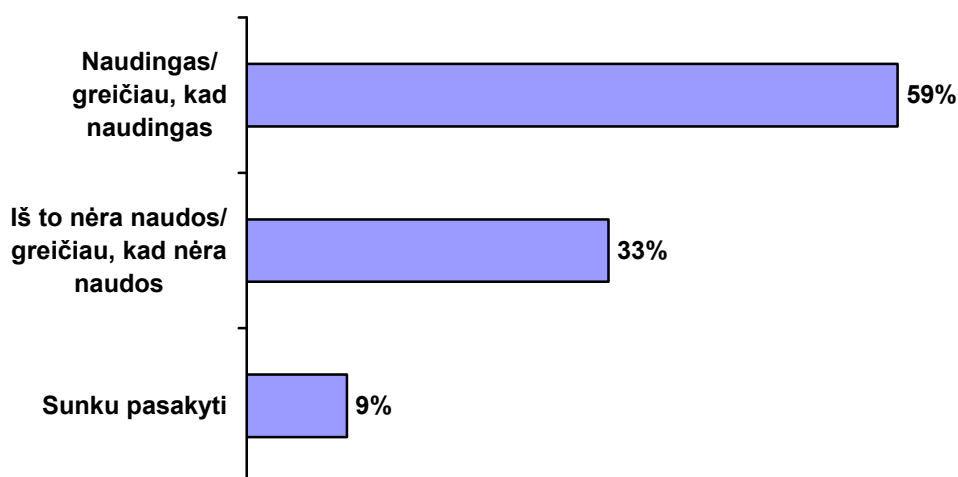
4.2. Ar prekių ir paslaugų kainų nurodymas dviem valiutom šiuo metu yra Jums naudingas įprantant prie naujos valiutos euro?

Dauguma – 57 proc. – nurodė, kad kainų nurodymas dviem valiutom jiems yra naudingas įprantant prie euro. Šią naudą pažymėjo visos socialinės demografinės gyventojų grupės.

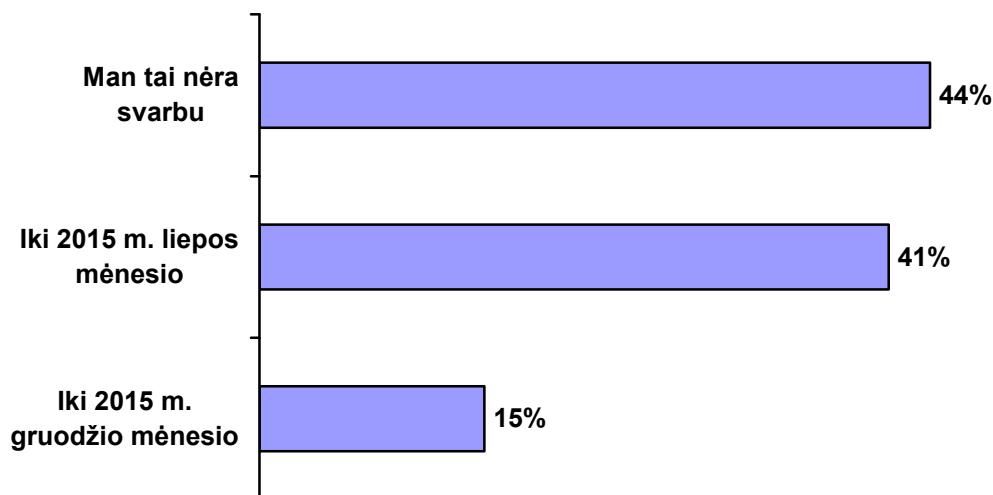
Gyventojų buvo klausama, ar bus naudinga, jei po 2015 m. sausio 1 d., įvedus eurą, kainos bus nurodomos dviem valiutom – litais ir eurais.

4.3 Ar prekių ir paslaugų kainų nurodymas dviem valiutom – litais ir eurais – po 2015 m. sausio 1 d. įvedus eurą bus Jums naudingas įprantant prie naujos valiutos?

Dauguma (59 proc.) apklaustųjų nurodė, kad kainų nurodymas dviem valiutom duotų naudą. Ta nauda yra matoma visose socialinėse demografinėse grupėse.

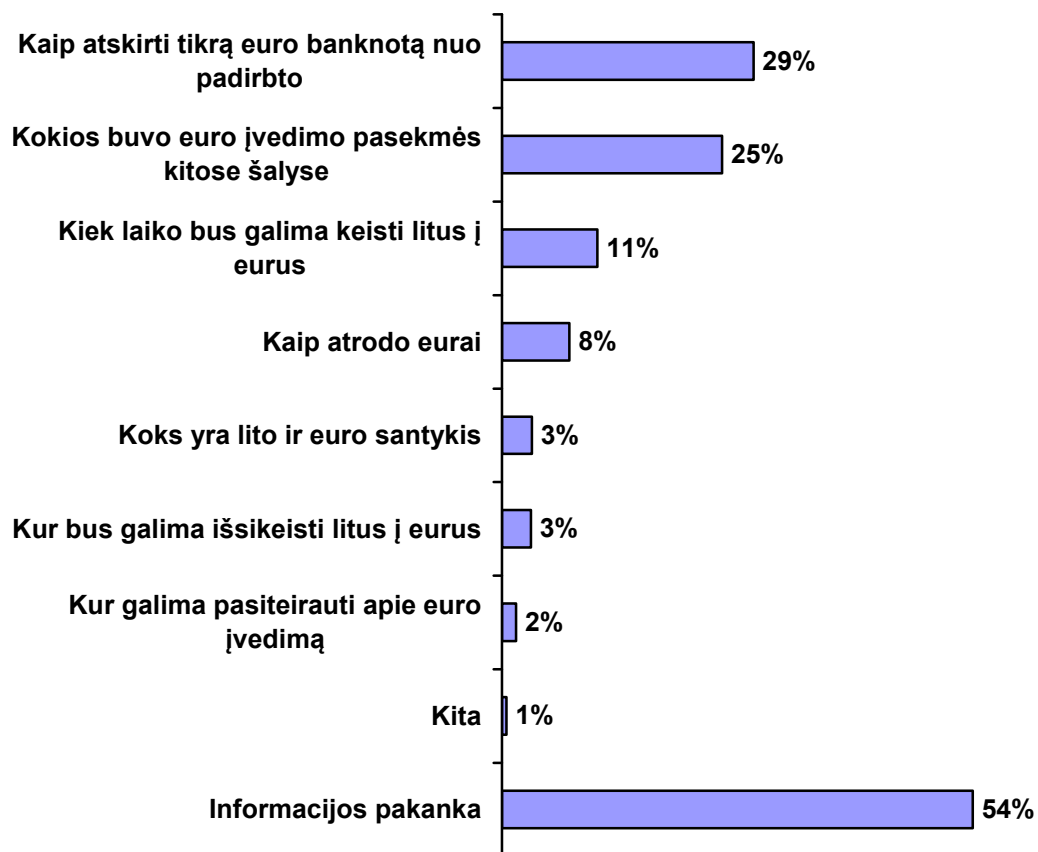
4.4. Kaip pageidautumėte – ar kad kainos dviem valiutom būtų rašomos iki 2015 m. liepos mėnesio, ar ilgiau – iki 2015 m. gruodžio mėnesio?

41 proc. gyventojų norėtų, kad kainos dviem valiutom būtų rašomos iki liepos mėnesio, o 15 proc. – kad net iki gruodžio, t.y. dauguma – 56 proc. – norėtų, kad taip būtų rašoma bent jau iki liepos.

Gyventojų buvo klausiama, kokios informacijos jiems labiausiai trūksta įvedant eurą.

4.5. Kokios informacijos apie euro įvedimą Jums labiausiai trūksta?
(galimi keli atsakymai)

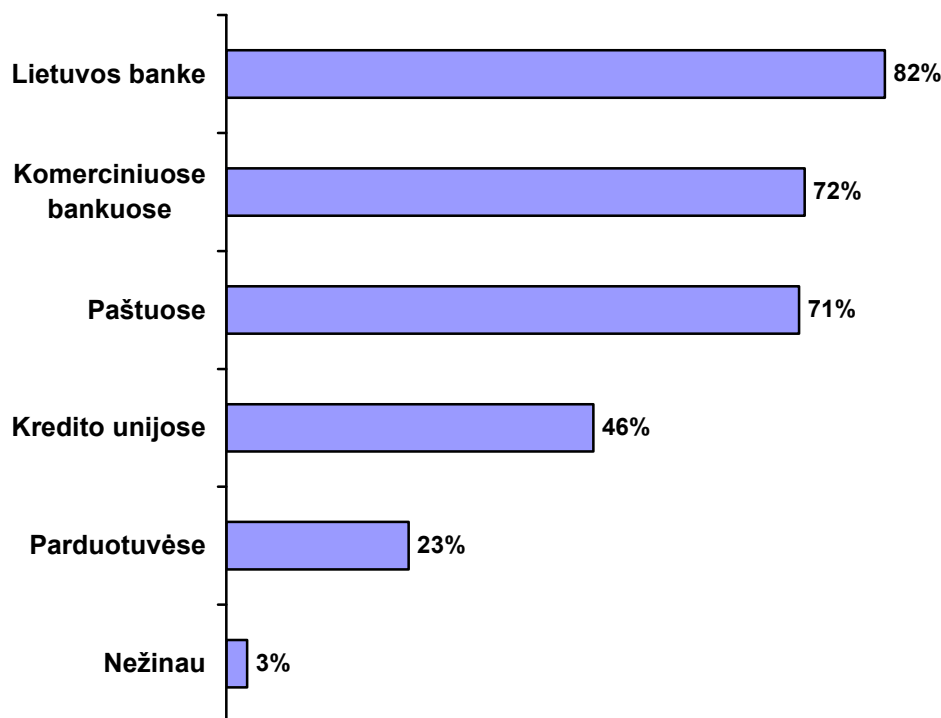
***Kita:** kaip pasikeis kainos (0,3%); dėl atlyginimų (0,1%); reikėtų lankstinukų (0,1%).

Daugiausia buvo nurodoma, kad reikia informacijos, kaip atskirti tikrą eurą nuo padirbto – 29 proc. Ypač daug tokių žmonių yra tarp pagyvenusių (virš 70 m. amžiaus) – 40 proc., neturinčių vidurinio išsilavinimo – 40 proc.

Apie euro įvedimo pasekmes kitose šalyse norėtų daugiau sužinoti 25 proc. apklaustųjų.

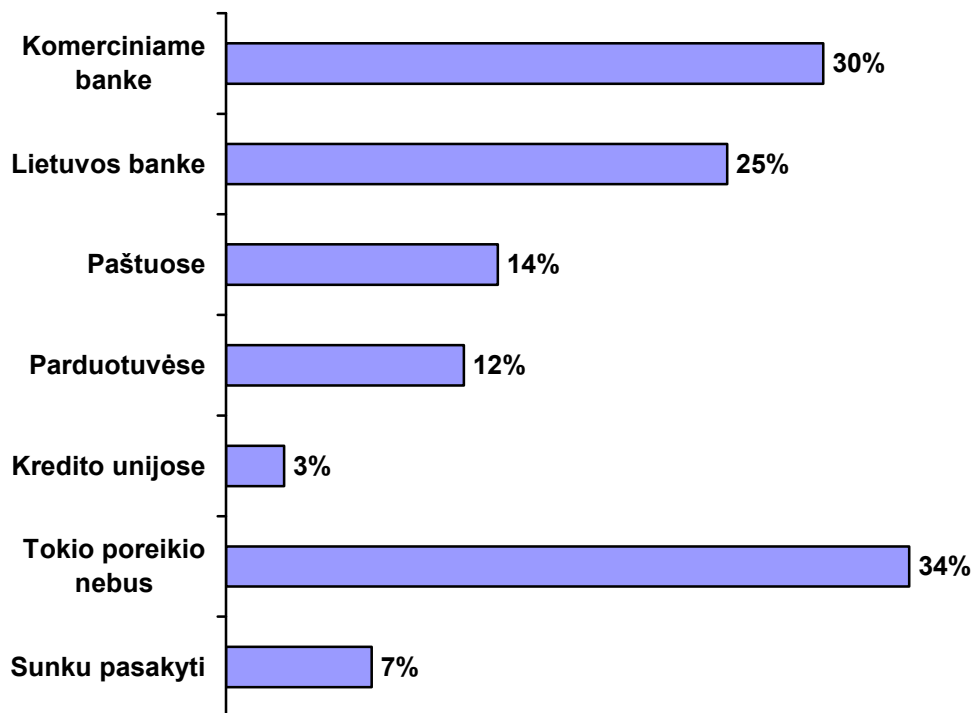
Žymiai mažiau norinčių sužinoti, kiek laiko bus galima keisti litus į eurus – 11 proc., kaip atrodo eurai – 8 proc., koks yra lito ir euro santykis – 3 proc., kur bus galima išsikeisti litus į eurus – 3 proc., kur galima pasiteirauti apie euro įvedimą – 2 proc. Daugiau nei pusė – 54 proc. – nurodė, kad informacijos jiems pakanka (taip teigė 60 proc. turinčių aukštąjį išsilavinimą).

4.6. Prašom nurodyti, kuriose vietose gyventojai turės galimybę keisti litus į eurus?
(galimi keli atsakymai)

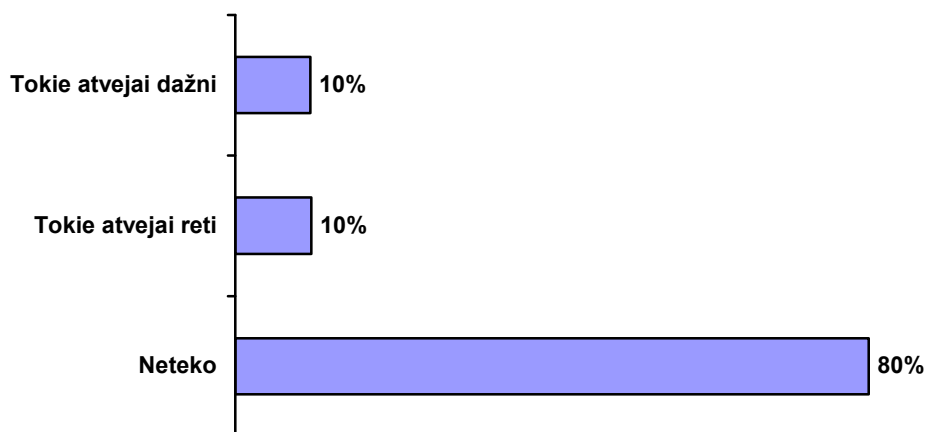
Į klausimą, kur bus galima išsikeisti litus į eurus, apklaustieji dažniausiai nurodė Lietuvos banką – 82 proc., komercinius bankus – 72 proc., paštus – 71 proc. Rečiau buvo nurodomos kredito unijos – 23 proc. Nežinančių yra tik 3 proc.

4.7. Kur Jūs planuojate keisti litus į eurus?

Dažniausiai respondentai nurodė, kad litus į eurus planuoja pasikeisti komerciniuose bankuose – 30 proc., kiek rečiau – Lietuvos banke – 25 proc. Paštuose planuoja keisti pinigus 14 proc. gyventojų (daugiau pagyvenę – 19 proc., kaimuose – 21 proc.). 34 proc. gyventojų nurodė, kad tokio poreikio jiems nebus (su aukštuoju – 38 proc., aukštesnių pajamų grupė – 41 proc., vilniečiai – 40 proc.). Daugiau nurodė, kad nėra poreikio keisti litus į eurus, Šiaulių (43 proc.) ir Panevėžio (41 proc.) regionų gyventojai.

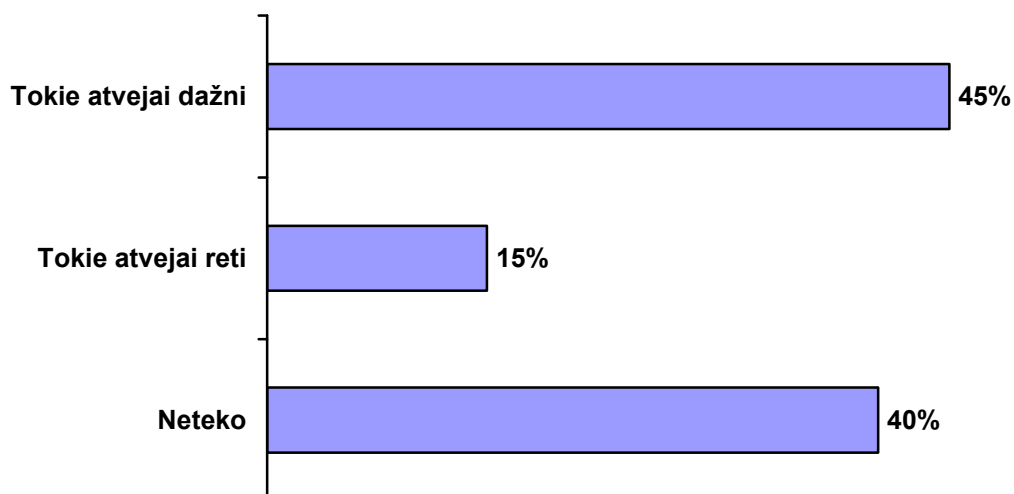
4.8. Ar Jums teko susidurti su neteisingu kainų perskaičiavimu iš litų į eurus?

Dauguma – 80 proc. – gyventojų nurodė, kad jiems neteko susidurti su neteisingu kainų perskaičiavimu į litus. Dažniau tai nurodė pagyvenę žmonės (92 proc.). 20 proc. gyventojų susidūrė su neteisingu kainų perskaičiavimu: 10 proc. respondentų susidūrė dažnai, o dar 10 proc. nurodė, kad tokie atvejai reti. Daugiau tokių tarp jaunimo – 30 proc., Klaipėdos regiono gyventojų – 28 proc.

Žymiai dažniau yra susiduriama su atvejais, kai dėl būsimo euro įvedimo verslininkai kelia kainas.

3.9. Ar pastaruoju metu Jums teko susidurti su atveju, kai dėl būsimo euro įvedimo verslininkai kelia kainas?

Net 45 proc. respondentų nurodė, kad yra dažni atvejai, kai dėl euro įvedimo yra keliamos kainos. Tą pastebėjo visos socialinės demografinės grupės. Dar 15 proc. nurodė, kad su tokiais atvejais susidūrė, nors šie atvejai yra reti.

Respondentams buvo pateiktas atviras klausimas, kokių prekių ar paslaugų kainos šiais metais labiausiai didėjo.

1 lentelė Kokių prekių ir paslaugų kainos per šiuos metus labiausiai didėjo?
(atviras klausimas)

	% nurodžiusių
Maistas	30%
Pienas ir jo gaminiai	28%
Duona ir jos gaminiai/ kruopos/ miltai	23%
Mėsa ir jos gaminiai	18%
Kava	15%
Kirpyklos, grožio salonai	10%
Komunalinės paslaugos	9%
Vaisiai/ daržovės	7%
Žuvis ir jos gaminiai	7%
Alkoholis	6%
Drabužiai/ avalynė	6%
Rūkalai	5%
Kuras	4%
Pramoninės/ buitinės prekės	3%
Buitinės paslaugos	3%
Transporto paslaugos	3%

Dar buvo nurodoma: kavinės/ barai 2%, autoservisai/ detalės/ automobiliai 1,3%, pramogų paslaugos 1,3%, buitinė/ kompiuterinė technika 1,1%, bankų paslaugos 1,1%, sveikatos/ gydymo paslaugos 0,8%, vaikų prekės 0,6%, paštas 0,6%, kitų įstaigų paslaugos 0,6%, mobilus ryšys/ telekomunikacijos 0,2%. Kitos prekės ir paslaugos: 6,4%.

Atviro klausimo atsakymuose daugiausia buvo nurodoma, kad pakilo maisto kainos – taip teigė 30 proc. respondentų. Atskirai buvo nurodomi pieno gaminiai – tą nurodė 28 proc. respondentų, duona – 23 proc. respondentų, mėsos gaminiai – 18 proc. respondentų, kava – 15 proc. respondentų. Kainų kilimą labiau pastebėjo moterys, vyresni respondentai.

Buvo taip pat prašoma nurodyti, kiek gi pakilo kainos.

2 lentelė Labiausiai pabrangusių maisto produktų kainų kilimo proc.

	Iki 9 proc.	10-14 proc.	15 proc. ir daugiau	Neatsakė
Maistas	24	20	31	25
Pieno gaminiai	29	30	25	16
Duonos gaminiai	31	29	23	17
Mėsos gaminiai	33	21	25	22
Kava	16	19	56	10

Šioje lentelėje pateikti duomenys apie kainų kilimą procentais, čia atsakinėjo tik tie respondentai, kurie nurodė, kad kainos pakilo. Dėl pieno, duonos ir mėsos gaminių 20-30 proc. respondentų nurodė, kad kainos pakilo iki 9 proc., tiek pat nurodė 10-14 proc. kainų kilimą ir maždaug tiek pat (20-30 proc.) didesnę nei 15 proc. kainų kilimą. Dalis respondentų negalėjo nurodyti, kiek gi pakilo kainos.

Buvo nurodytas didesnis kavos kainų kilimas: 15 proc. ir daugiau – paminėjo net 56 proc. respondentų.

Buvo taip pat klausiama, kokių prekių ir paslaugų kainos pastaruoju metu sumažėjo.

3 lentelė Kokių prekių ir paslaugų kainos per šiuos metus labiausiai mažėjo?
(atviras klausimas)

	%
Kuras	22%
Vaisiai/ daržovės	16%
Maistas	15%
Komunalinės paslaugos	11%
Pienas ir jo gaminiai	3%
Mėsa ir jos gaminiai	3%

Dar buvo nurodoma, kad atpigo: duona ir jos gaminiai/ kruopos/ miltai 2,3%, buitinė/ kompiuterinė technika 1,4%, mobilus ryšys/ telekomunikacijos 1,2%, drabužiai/ avalynė 0,8%, pramoninės/ buitinės prekės 0,8%, kava 0,7%, autoservisai/ detalės/ automobiliai 0,7%, buitinės paslaugos 0,6%, žuvis ir jos gaminiai 0,4%

Žymiai rečiau buvo nurodoma, kad kurių nors prekių ar paslaugų kainos sumažėjo. Dažniausiai buvo nurodoma, kad sumažėjo kuro kainos – 22 proc., taip pat 16 proc. nurodė, kad sumažėjo vaisių ar daržovių kainos. 15 proc. mano, kad mažėjo maisto produktų kainos, 11 proc. – tam tikrų komunalinių paslaugų kainos.

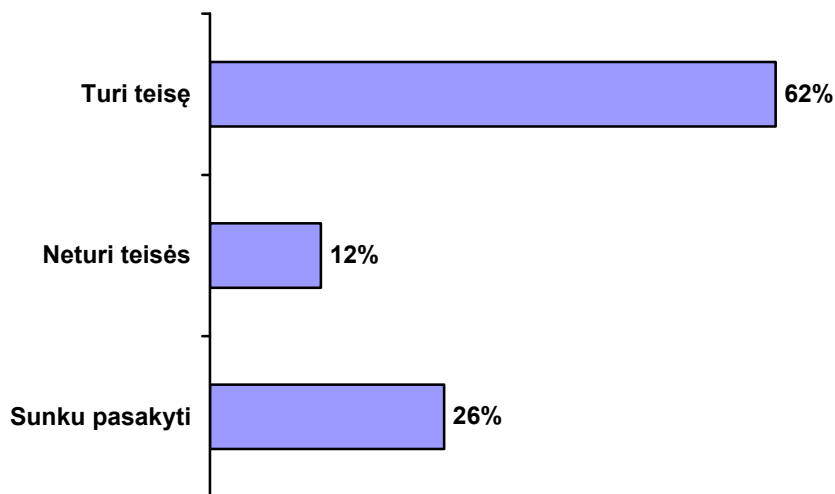
4 lentelė Labiausiai atpigusių produktų/paslaugų kainų mažėjimo proc.

	Iki 9 proc.	10-14 proc.	15 proc. ir daugiau	Neatsakė
Kuras	42	35	10	13
Vaisiai/ daržovės	22	34	37	7
Maistas	27	19	35	20
Komunalinės paslaugos	62	6	4	28

Arti pusės (42 proc.) respondentų nurodė, kad kuro kainos sumažėjo iki 9 proc., dar 35 proc. nurodė, kad sumažėjimas siekė 10-14 proc.

Respondentų buvo klausiama, ar valstybė turi teisę reguliuoti prekių ir paslaugų kainas.

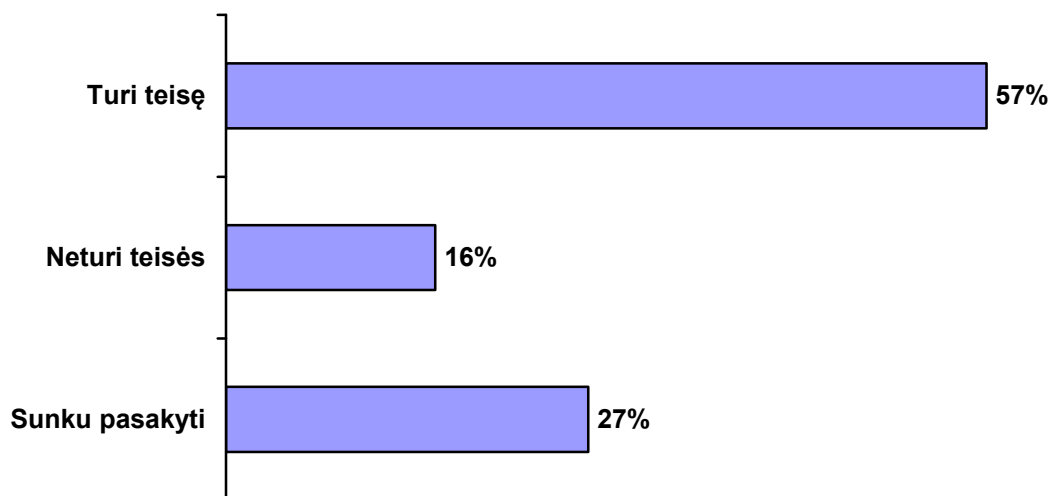
4.10. Jūsų manymu, ar valstybė turi teisę reguliuoti prekių ir paslaugų kainas?

Dauguma – 62 proc. – nurodė, kad valstybė gali reguliuoti prekių ir paslaugų kainas. Tokia nuomonė yra būdinga praktiškai visoms socialinėms demografinėms grupėms. Prieš šią nuostatą pasisakė 12 proc. gyventojų (dažniau jaunimas – 18 proc., turintys aukštąjį išsilavinimą – 18 proc.).

Buvo taip pat klausiama, ar verslininkas turi teisę keisti prekių ir paslaugų kainas.

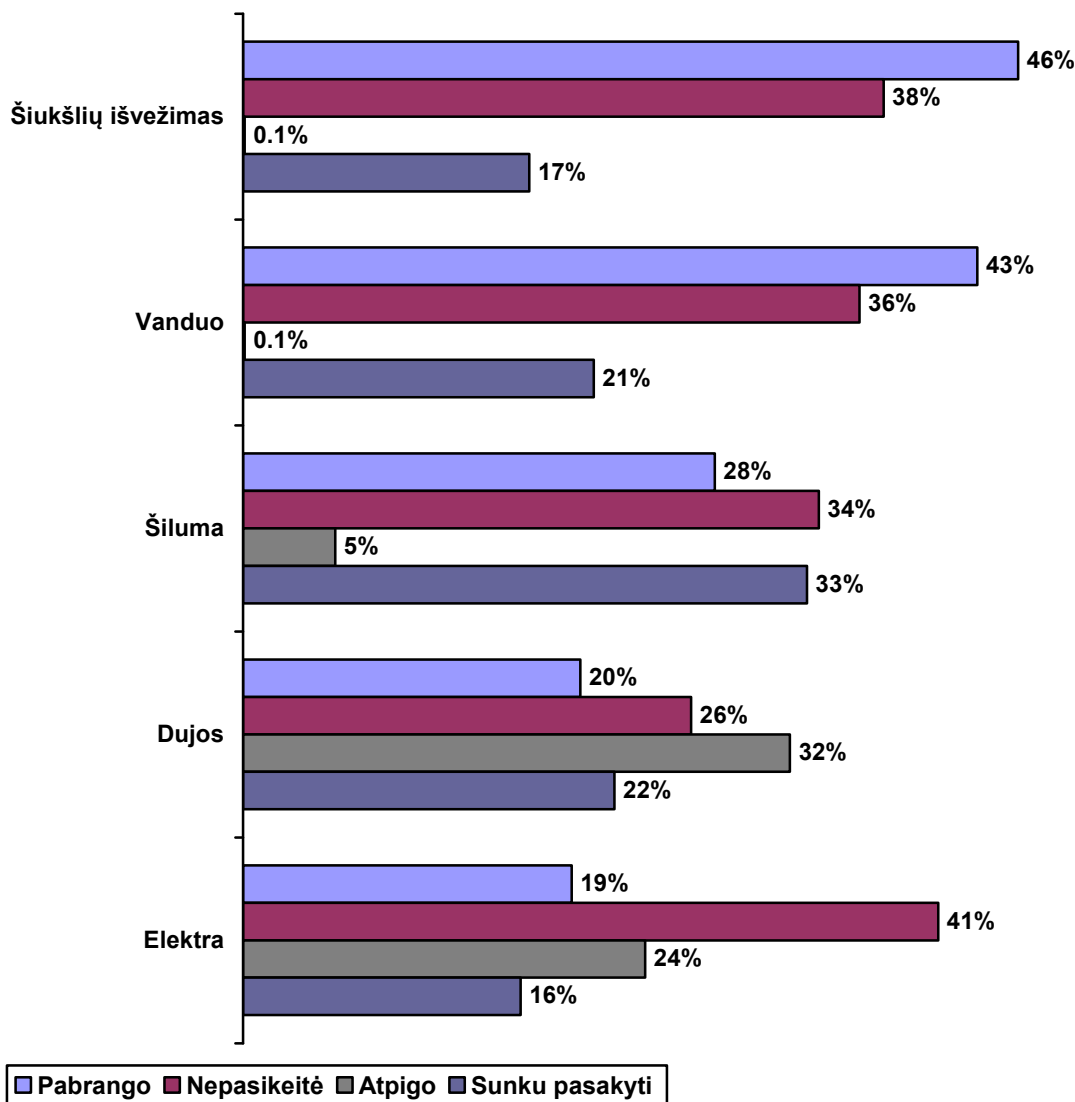
4.11. Jūsų manymu, ar verslininkas turi teisę keisti prekių ar paslaugų kainas?

Virš pusės gyventojų – 57 proc. – nurodė, kad verslininkai turi teisę keisti kainas, tam prieštarauja 16 proc. apklaustųjų. Daugiau šią teisę pripažįsta turintys aukštąjį išsilavinimą – 69 proc., aukštesnių pajamų (1001 litas ir daugiau šeimos nariui) grupė – 70 proc., vilniečiai – 70 proc., Šiaulių regiono gyventojai – 66 proc.

Atskirai buvo klausiama apie komunalinių paslaugų kainas, ar jos pabrango, ar atpigo.

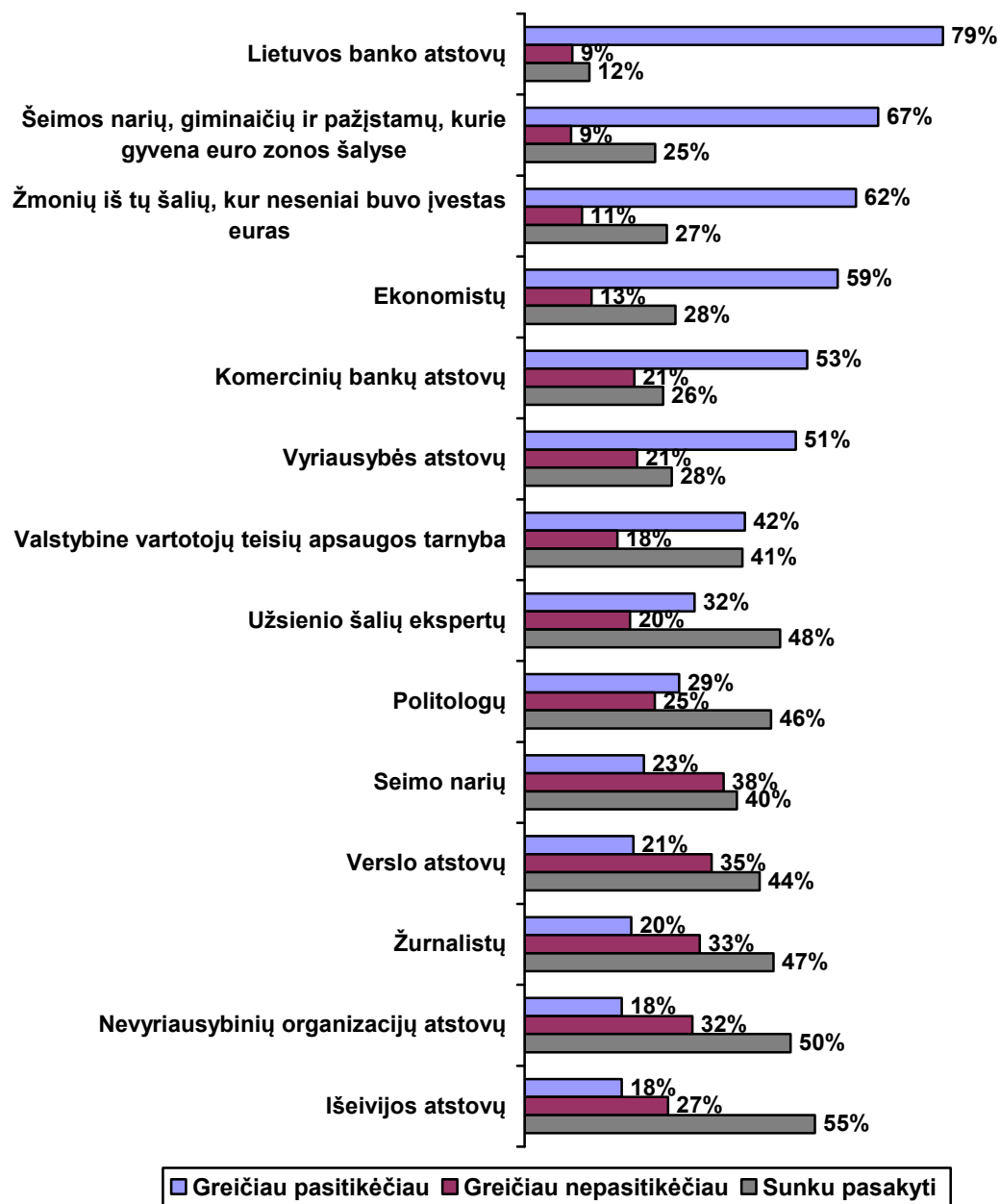
4.12. Jūsų manymu, ar per metus laiko pabrango, atpigo ar nepasikeitė šios komunalinės paslaugos?

Dažniausiai buvo nurodoma, kad pabrango šiukšlių išvežimas – 46 proc., vanduo – 43 proc., šiluma – 28 proc. (5 proc. nurodė, kad šiluma atpigo). Daugiausia šilumos pabrangimą nurodė Šiaulių regiono gyventojai – 44 proc. Buvo ir dvi komunalinių paslaugų rūšys, apie kurias dažniau buvo nurodoma, kad jos atpigo, o ne pabrango: dujos (pabrango – 20 proc., atpigo – 32 proc.), elektra (pabrango 19 proc., atpigo – 24 proc.).

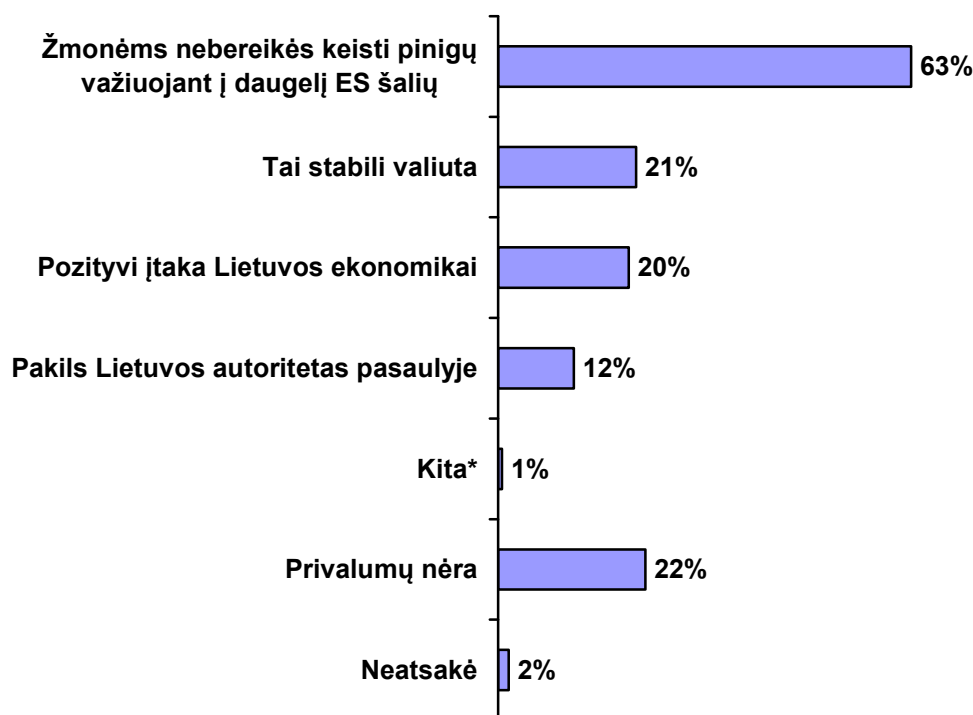
Gyventojų buvo klausiama, kieno teikiama informacija apie euro įvedimą jie pasitikėtų, o kieno nepasitikėtų.

4.13. Kieno teikiama informacija apie euro įvedimą Jūs pasitikėtumėte, o kieno nepasitikėtumėte?

Labiausiai (virš pusės) yra pasitikima informacija, kurią teikia Lietuvos banko atstovai – 79 proc. (nepasitikėtų 9 proc.), šeimos nariai, pažįstami, gyvenantys euro zonoje – 67 proc. (nepasitikėtų 9 proc.), gyvenantys šalyse, kur neseniai buvo įvestas euras – 62 proc., (nepasitikėtų 11 proc.), ekonomistais – 59 proc. (nepasitikėtų 13 proc.), komercinių bankų atstovais – 53 proc. (nepasitikėtų 21 proc.), vyriausybės atstovais – 51 proc. (nepasitikėtų 21 proc.). Pasitikima taip pat informacija, kurią teikia Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba – 42 proc. pasitiki ir 18 proc. nepasitiki, užsienio šalių ekspertais – 32 proc. pasitiki ir 20 proc. nepasitiki, politologais – 29 proc. pasitiki ir 25 proc. nepasitiki. Greičiau nepasitikima nei pasitikima yra Seimo nariais (atitinkamai 38 proc. ir 23 proc.), verslo atstovais (35 proc. nepasitiki ir 21 proc. pasitiki), žurnalistais (33 proc. nepasitiki, 20 proc. pasitiki), nevyriausybinių organizacijų atstovais (32 proc. nepasitiki ir 18 proc. pasitiki), išsvijojos atstovais (27 proc. nepasitiki ir 18 proc. pasitiki).

4.14. Kokius Jūs matote euro įvedimo privalumus Lietuvai ir Lietuvos žmonėms?

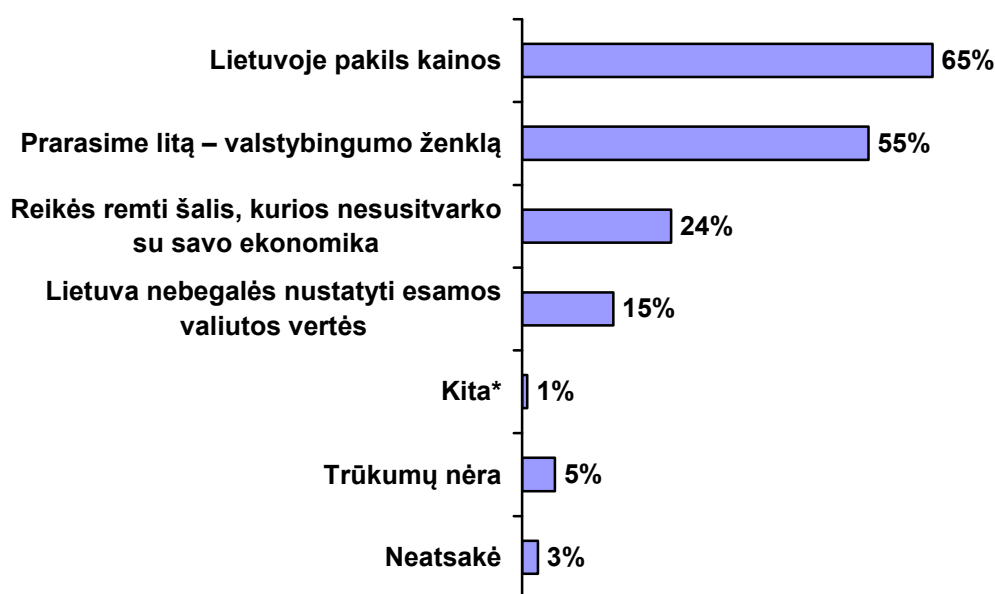

*Kita: mažesni tarptautinių mokėjimų mokesčiai (0,4%); investicijos (0,1%); atsiskaitymų patogumas (0,1%).

Pagrindinis privalumas įvedus eurą Lietuvoje – nebereikės keisti pinigų važiuojant į daugelį ES šalių – 63 proc. Tą dažniausiai nurodė aukštesnių pajamų (1001 litas ir daugiau šeimos nariui) respondentai. Kiti privalumai buvo minimi žymiai rečiau: stabili valiuta – 21 proc., pozityvi įtaka ekonomikai – 20 proc., pakils Lietuvos autoritetas – 12 proc. Nurodė, kad privalumų nėra, tik 22 proc. (pagyvenę – 33 proc., be vidurinio išsilavinimo – 27 proc., kaimo žmonės – 28 proc.)

Buvo taip pat klausama apie euro įvedimo trūkumus Lietuvai ir Lietuvos žmonėms.

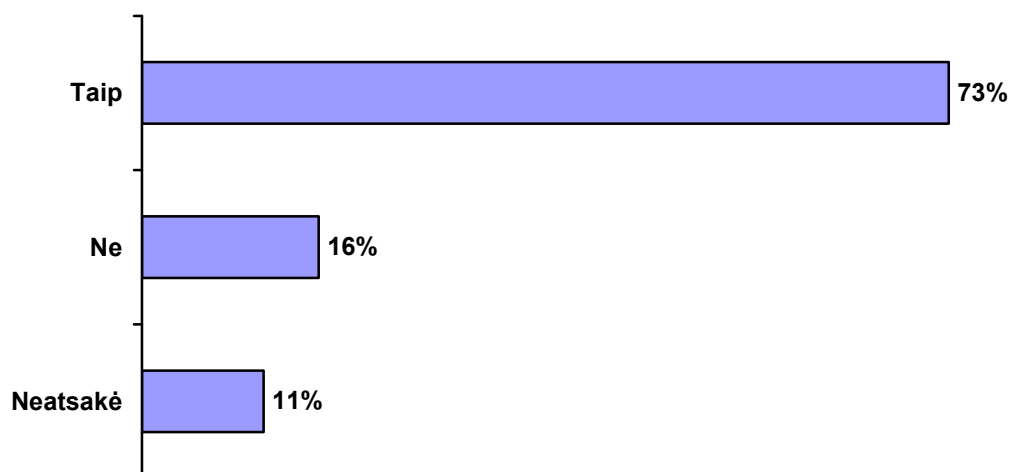
4.15. Kokius Jūs matote euro įvedimo trūkumus Lietuvai ir Lietuvos žmonėms?

***Kita:** nuskurdins Lietuvą (0,2%); euro įvedimas kainuoja (0,2%); neaiški euro perspektyva (0,1%); padidės konkurencija darbo rinkoje (0,1%); per stambūs pinigai (0,1%); sunku skaičiuoti (0,1%).

Dažniausiai buvo nurodomas kainų kilimas – 65 proc. ir lito praradimas – 55 proc., kiti galimi trūkumai buvo minimi žymiai rečiau. Kainų kilimą pirmoje vietoje paminėjo visų socialinių demografinių grupių respondentai visuose regionuose. Lito, kaip valstybingumo ženklo praradimas, labiau svarbus pagyvenusiems (virš 70 m.) respondentams.

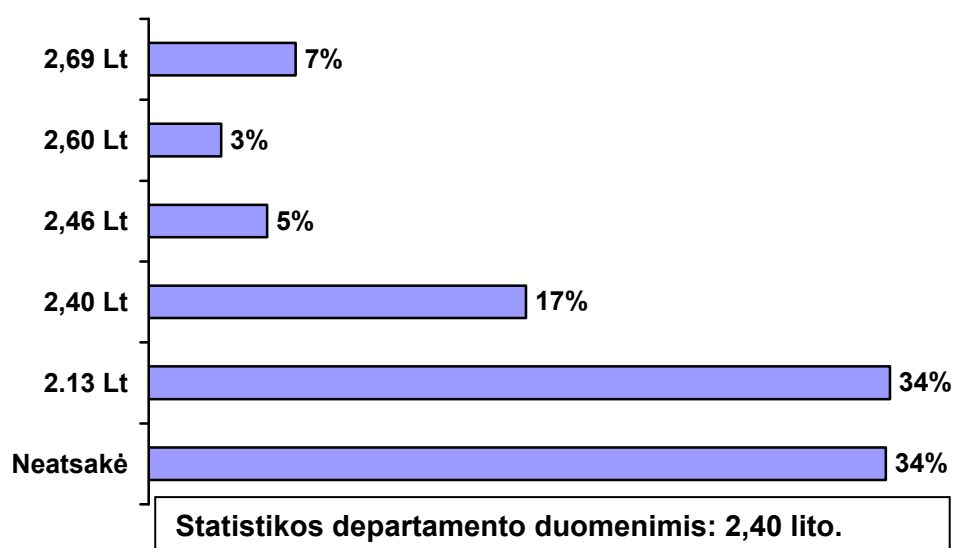
4.16. Ar tėsūs sutarčių, sudarytų litais, galiojimas po euro įvedimo dienos?

Dauguma gyventojų mano, kad sutartys, sudarytos litais, po euro įvedimo liks galioti – 73 proc. Visose socialinėse demografinėse grupėse ir regionuose taip galvojančių yra dauguma.

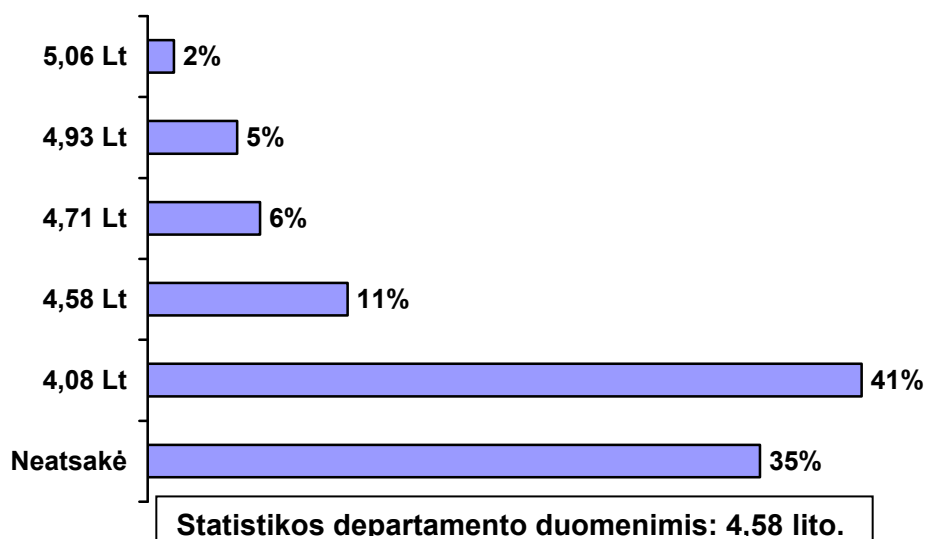
Respondentų buvo prašoma prisiminti, kiek 2012 m. kainavo pienas, sviestas, kiaušiniai ir kiti produktai. Anketoje buvo pateikiamas vienas teisingas skaičius, kurį pateikė Statistikos departamentas, o taip pat didesnės ir mažesnės kainos. Tokiu būdu buvo siekiama įvertinti, kaip gyventojai suvokia praėities kainas.

4.17. Pienas, 1l

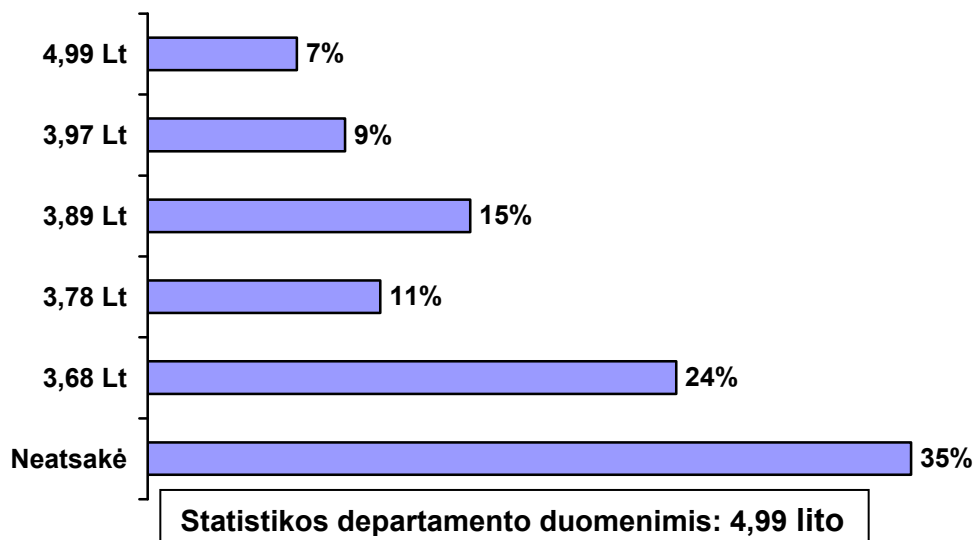
Pirmiausia matome, kad didelė dalis (34 proc.) respondentų negalėjo atsakyti į klausimą apie pieno kainas 2012 m. Atsakiusieji į klausimą žymiai dažniau minėjo praeityje mažesnes kainas – 34 proc., nei didesnes. Dažniau mažesnes pieno kainas minėjo Klaipėdos (50 proc.) ir Šiaulių (52 proc.) regionų gyventojai.

4.18. Sviestas, 200 g

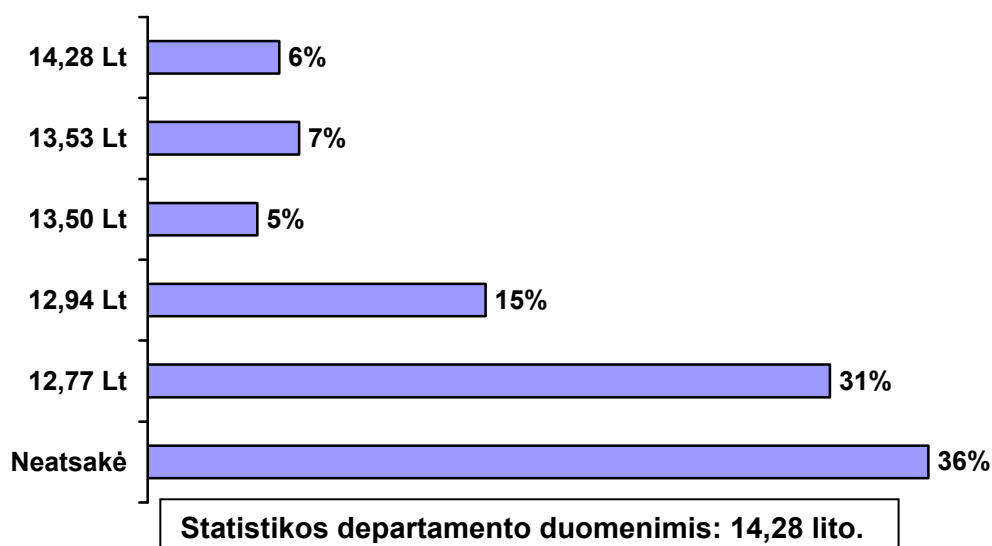
Atsakymai apie 2012 m. sviesto kainas panašūs į atsakymus apie pieno kainas: didelė dalis (35 proc.) negalėjo nurodyti praeityje buvusios kainos, o nurodžiusieji žymiai dažniau (41 proc.) nurodydavo mažesnes kainas, o ne didesnes (13 proc.). Dažniau mažesnes kainas nurodė žemesnių pajamų (mažiau nei 400 litų šeimos nariui) respondentai – 53 proc., Šiaulių (54 proc.) ir Panevėžio (55 proc.) regionų gyventojai.

4.19. Kiaušiniai, 10 vnt.

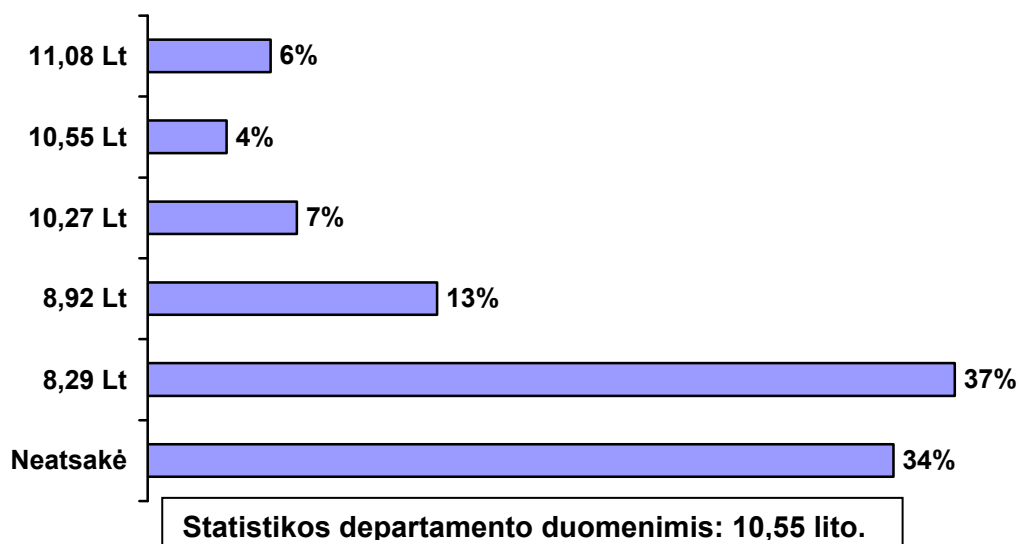
Tik 7 proc. respondentų nurodė kainą, sutampančią su Statistikos departamento duomenimis. 59 proc. nurodė mažesnes kainas, o 35 proc. neturėjo nuomonės dėl kainų praeityje. Pačią mažiausią kainą (3,68 lito) dažniau nurodė Šiaulių (29 proc.) ir Panevėžio (35 proc.) regionų respondentai.

4.20. Kiaulienos kumpis be kaulo, kg

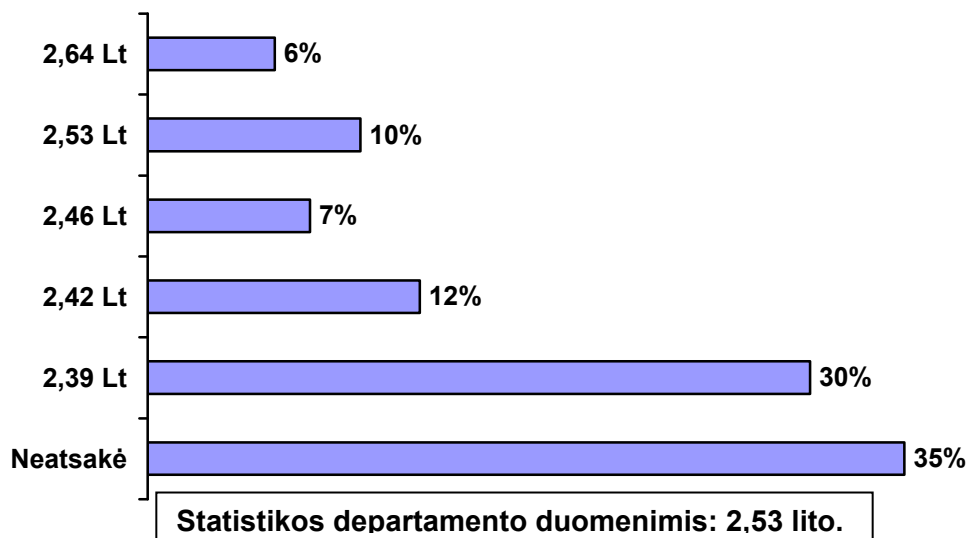
Tik 6 proc. gyventojų nurodė kainą, kuri atitinka Statistikos departamento įverčius (14,28 lito už kiaulienos kumpio be kaulo kilogramą), 36 proc. neturėjo nuomonės apie šias kainas. Prisimenamos mažesnės kainos yra būdingos visoms socialinėms demografinėms grupėms ir regionams.

4.21. Malta kava, 250 g

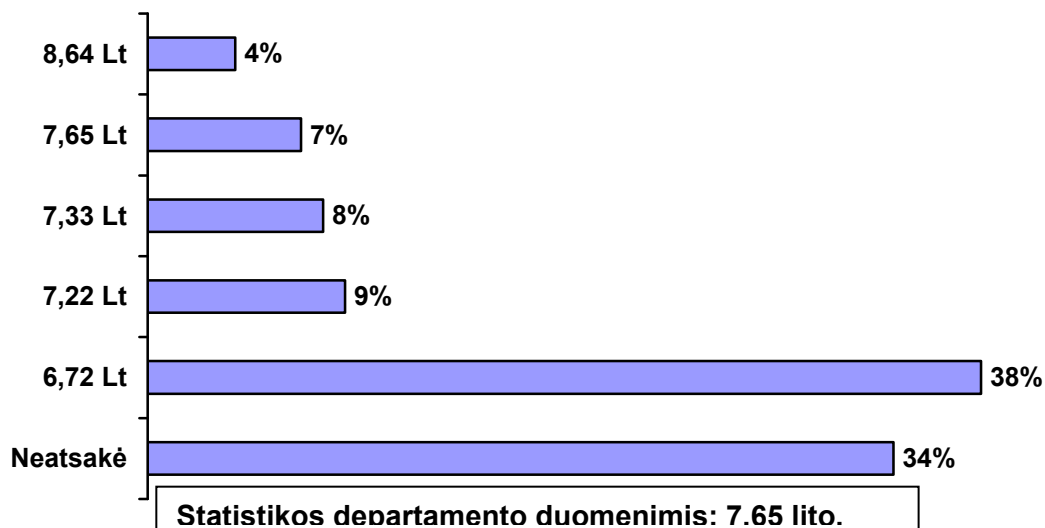
Dėl maltos kavos kainų – taip pat dažniau buvo nurodoma, kad jos buvo mažesnės, nei nurodo Statistikos departamentas (10,55 lito už 250 gr.) – taip teigė 57 proc. Kad jos buvo didesnės, nurodė tik 6 proc. respondentų. Dažniau praeityje mažesnes kainas nurodė Panevėžio regiono gyventojai – 70 proc.

4.22. Kvietiniai miltai, aukšč. r., 1 kg

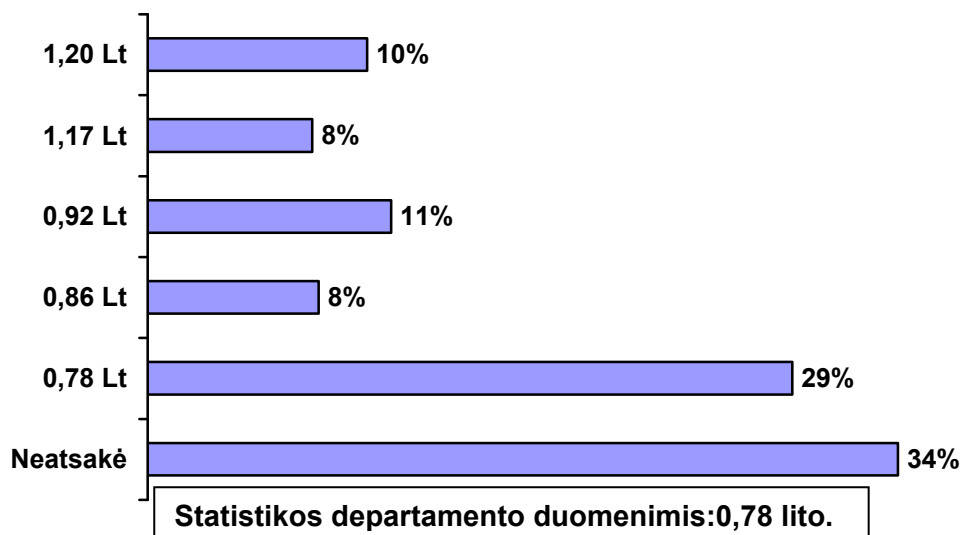
Mažesnes nei Statistikos departamento kainas už 1 kg kvietinių miltų nurodė 49 proc., didesnes – 6 proc., tik 7 proc. nurodė teisingą kainą.

4.23. Saulėgražų aliejus, 1l

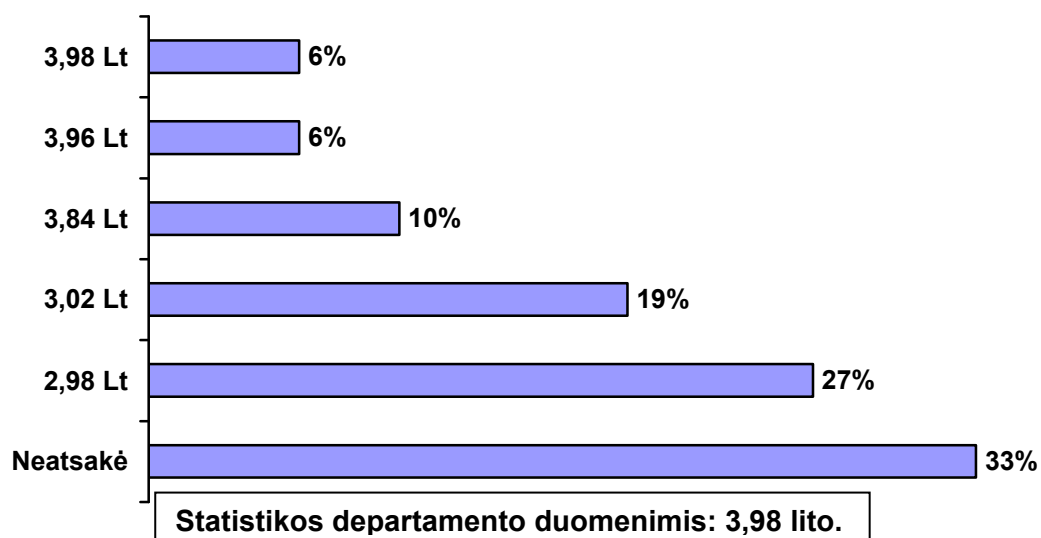
Tik 7 proc. respondentų atsakymai apie aliejaus kainas 2012 m. sutapo su Statistikos departamento duomenimis (7,65 lito už 1l). 55 proc. nurodė mažesnes kainas, nei nurodo Statistika. 34 proc. negalėjo atsakyti į klausimą apie aliejaus kainą.

4.24. *Bulvės, 1 kg*

Bulvės yra vienintelis produktas, kur didelės dalies respondentų (29 proc.) atsakymai sutampa su Statistikos departamento įverčiu (0,78 lito už kg). Daug respondentų (37 proc.) nurodė didesnes 2012 m. kainas.

4.25. Smulkus cukrus, 1 kg

Statistikos departamento nurodytą cukraus kainą (3,98 lito už kilogramą) nurodė tik 6 proc. apklaustųjų. 56 proc. gyventojų mano, kad kainos buvo mažesnės nei nurodo Statistikos departamentas.

Kaip matome, beveik visais atvejais (išskyrus bulves) gyventojai mano, kad 2012 m. kainos buvo mažesnės, negu nurodytos Statistikos departamento.